

HUNGARY

LABOR /1924/

M.J.
3 Oct
VII/911/f

Resistance At The "Ganz" Factory For Electric Apparatus.

SOURCE TRIESTE:

A 20 -year- old worker who left Hungary in December 1952.

DATE OF OBSERVATION:

May until June 1952.

SUMMARY:

Discontent among the workmen. ERDÉLYI's opposition to the new norms. The writing "Death to the Communists" in the WC. Good wishes for the USSR written on freight cars with products headed for Russia.

EVALUATION COMMENT:

This is a report of little interest on the morale of the workers in the factory under reference. The reported incidents occur frequently in all factories. It is obvious that the raising of the norms is leading to malcontent; this is also frequently expressed by the workers.

RÁKOSI was appointed Prime Minister in August 1952 and not in June as the report says.

It case of use we advise some caution, since an analysis of the whole report gives the impression of somewhat exaggerated and overestimated statements.

The Hungarian wording should be more careful.

The names under reference are UNCONFIRMED here.

x x x

A szóbanforgó gyárban voltak egészen régi, használt és egészen új gépek; a Szalkay Béla féle gyárból örökölték, svájci és szovjet-orsz gépek. A normateljesítés idejét viszont teljesen az új gépekre méretezték.

A munkások, akik a régi, többnyire már selejtes gépeken dolgoztak, méltán, zugolódtak, hogy tőlük

/more/

2.

ugyanazt a munkateljesítményt követelik, mint a nagyobb és gyorsabb forgású esztergagépeken.

1952 júniusában JANICZKI nevű művezetőtől, aki rendes ember volt, megkapták azt a munkalapot, amely szerint az 1500 amperos, háromsarkú automata szárazáramszakító kapcsoló szerelési idejét 36 órától 24 óra 40 percre csökkentették, a velejáró kategória leszállítással.

A SZILÁGYI csoport munkásai ez ellen élénken tiltakoztak és megkérték acsoportvezetőt, SZILÁGYI Bélát: legyen szóvivője csoportja tiltakozásának a gyár vezetésénél. Ő fel is ment és kifejtette: Így lehetetlen megcsinálni. Vagy mérjék fel újra az időt, vagy jöjjenek le és csinálják meg ők a csökkentett szerelési idő alatt. De a gyárvezetés azzal utasította vissza a kérdést, hogy belőlük az ellenség hangja beszél, még a párttitkár is lement hozzájuk agitálni, hogy ők csak a munkások javát akarják. Hivatkozott többek között arra, hogy a 36 órás munkaidő ilyen kapcsoló elkészítésére sok, holott ő soha nem is látott hasonló kapcsolót.

Ugyanebben a hónapban történt ERDELYI Gézával a következő eset: Az ő munkaköre abból állott, hogy egy 1500 amperos háromsarkú áramszakító kapcsolótengelyen való bakiállási munkát elvégezze. Ennek az elkészítési ideje 1952 júniusáig három órában volt megállapítva normaszzerűleg. Az új normarendezés során ugyanezt a munkát leszeoritották 106 percre. Megjegyzendő: ugyanerre a munkátra a Ganz kapcsolóban 1950-ben 5 órátadtak.

Mikor ERDELYI ezt az új normát tartalmazó munkalapot megkapta, felháborodásában összetépte, földhözvágta és azt mondta: "Csinálja meg ezt a munkát az, akinek énekesnő volt a mamája". Az egész műhely fülehallatára tette ERDELYI ezt a kijelentést. Azzal fogta magát és hazament. Másnap már hívták a pártirodába. Ott azt mondták neki, jogtalan a felháborodása és egyáltalán nem úgy viselkedik, mint ahogy egy magyar munkáshoz illik. GARAI, a munkaügyi osztály vezetője korholta így ERDELYI-t és hozzátette: könnyen meglehet, hogy a nyarat hidegen tölti. ERDELYI kérlelte a munkaügyi osztály vezetőjét: változtassák meg ezt a kivihetetlen normát s amikor annak megnevezésével találkozott, otthagya, lement a műhelybe és ismét készült, hogy hazamegy. A többi munkás rábeszélésére otmaradt mégis. Az új norma ellenben életben maradt. ERDELYI nem vállalta ilyen körülmények közt. Már félős volt, hogy szabotázs címen elvészik. SZILÁGYI Béla művezető úgy segítette ki a bajból, hogy bejelentette a művezetőnek: egy alkatrész készítése van szükség a csoportján belül, így aztán ERDELYI-t nagynehezen áthelyezték oda.

/more/

1952 május végén történt: Arra lettek figyelmesek a műhely WC-jében, hogy ki van írva: "Halál a kommunistákra!" - ami az egész gyárban nagy port vert fel. A rákövetkező napokban nyomtatott betűvel kellett kitölteni egy ívet, az illető személyi adatait kellett feltüntetni rajta. Aztán jöttek rá a munkások, hogy mivel a WC-beli felirat is nyomtatott betűvel készült, így akarják kinyomozni a szerzőjét. Ebből kifolyólag el is vitték a szerszámműhelyből egy fiatal szaktársukat, akit forrás nem ismert személyesen, mivel nem egy osztályon dolgoztak. Többet nem is hallottak róla. Ehnek az esetben a következtében kapta a KANICZKI műhely a Ganz kapcsoló egyik legreakciósabb műhelye elnevezést, amihez természetesen hozzájárult a párt és egyéb gyűlések elhanyagolása is.

1952 június havában, amikor RÁKOSI Mátyást a minisztertanács elnökének nevezték ki, az eseményt a gyárban mikrofonon közvetítették és a hivatalos rész befejezése után először a szovjet himnuszt játszották. Erre forrás megjegyezte a mellette dolgozó DÉNESnek: igazán a magyar himnuszt is játszhatnák. És mi történt? A legnagyobb csodálattal a szovjet után megszólalt a magyar is. DÉNES erre megjegyezte: Vedd ki a vattát a fülemből, mert nem akarom elhinni.

Ekkor a munkaszerzsámaikat letéve, ők ketten vigyázz-állásba helyezkedtek. Mikor ezt látták a többi munkások, követték példájukat, lassan mindig több és több foglalta el ugyanazt az állást. GOTTLIEB, a pártbizalmi, megütéssel vett tudomást erről, hogy míg az orosz himnusz lejátszása közben nyugodtan folytatták munkájukat, a magyar himnusz felcsendülésekor ösztönszerűen a legnagyobb tiszteletadással hódoltak a nemvárt eseménynek, sőt még a furógépeket is kikapcsolták.

1952 július közepén volt a Ganz kapcsolók és készülékek gyárában. Az udvaron várakoztak a becsomagolt, kész kapcsolók, melyeket Oroszországba irányítottak.

Ekkoriban jelent meg egy, a selejtszűkítésre figyelmeztető plakát. Sárga alapon egy holló volt festve, 30 cm. hosszú, 10 cm. széles, fekete holló. A holló károgtott és a "KÁR" fekete betűvel volt megfestve, mégpedig oly módon, mintha a csőrén jött volna ki a hang, aláhúzza és hatalmas betűvel, alatta apró betűvel a belőle folyó tanulság: Kár a hulladékért, használjuk fel, ne menjen veszendőbe! A selejttanyagot is használjuk fel a gyárban!

Ezt a termeléspropagandai feliratot kiragasztották az üzem feltűnő és gyakrabban látogatott, népesebb helyeire. Az egyik, az ismeretlenségben maradt munkásnak volt bátorsága, hogy egy ilyen hollós plakátot a Szovjet-Unióba irányított kapcsolókra illesztett EXPORT-jelzés alá ragasztott, úgy, hogy messziről csak ez a két hatalmas betűsor látszott: EXPORT-KÁR!

Ebből viszont mindenki megértette, hogy a Szovjetunióba szállított áruért kár. Egy délelőtt fenn volt, mindenki láthatta, de aztán leszedték.

A munkások sokáig derűsen tárgyalták az eseményt.